

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувача ступеня доктора філософії Анастасії ГРОМАДЧЕНКО
(власне ім'я, прізвище здобувача)

2000 року народження, громадянки України
(назва держави, громадянином якої є здобувач)

освіта вища: закінчила у 2022 році Одеський національний медичний університет
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю 221 «Стоматологія»
(за дипломом)

Денна аспірантка кафедри медичної біології та хімії Одеського національного медичного університету МОЗ України

(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконала акредитовану освітньо-наукову програму сертифікат № 3691 від 19.12.2022
Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Одеського національного медичного університету від «07» травня 2026 року № 300 - о

(повне найменування закладу вищої освіти) (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

зі змінами (за наявності), внесеними

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

Руслан ВАСТЬЯНОВ – д.мед.н., професор, професор кафедри фізіології, патологічної фізіології, медичної фізики та інформатики Одеського національного медичного університету МОЗ України.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензенти:

Олена АППЕЛЬХАНС – д.мед.н., професорка, завідувачка кафедри анатомії людини Одеського національного медичного університету МОЗ України.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційні опоненти:

Іван САВИЦЬКИЙ – д.мед.н., професор, ректор ПВНЗ «Міжнародна академія екології та медицини», м. Київ.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Лілія НЕТЮХАЙЛО – д.мед.н., професорка, професорка кафедри біологічної та біоорганічної хімії Полтавського державного медичного університету МОЗ України.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Любомир ЗАЯЦЬ – д.мед.н., професор, завідувач кафедри патологічної фізіології Івано-Франківського національного медичного університету МОЗ України.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «22» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
(галузь знань)

Анастасії ГРОМАДЧЕНКО

(власне ім'я, прізвище здобувача(ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Патофізіологічні механізми функціональних і структурно-метаболічних порушень сполучної тканини у нащадків опромінених тварин»
(назва дисертації)

за спеціальністю 222 «Медицина»

(код і найменування спеціальності (спеціальностей), відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському національному медичному університеті Міністерства охорони здоров'я України

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник:

Геннадій СТЕПАНОВ – д.мед.н., професор, завідувач кафедри медичної біології та хімії
Одеського національного медичного університету

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

У дисертаційній роботі отримано нові науково обгрунтовані результати, які в сукупності розв'язують актуальне наукове завдання щодо встановлення патофізіологічних механізмів пострадіаційного ремоделювання сполучної тканини та міжпоколінних ефектів впливу іонізуючого випромінювання.

Одержано нові дані щодо дозозалежного впливу іонізуючого випромінювання на репродуктивну функцію самок щурів та життєздатність їхнього потомства. Показано, що зі збільшенням дози опромінення прогресивно знижується частота настання вагітності, кількість новонароджених та їхня виживаність. Водночас у потомства опромінених тварин виявлено підвищення смертності та скорочення тривалості життя, що свідчить про формування фенотипу підвищеної радіочутливості й міжпоколінну передачу патофізіологічних порушень, пов'язаних із дестабілізацією адаптаційних механізмів.

Доведено, що вплив іонізуючого випромінювання супроводжується глибокими порушеннями метаболізму компонентів екстрацелюлярного матриксу. Зокрема, у дорослих тварин виявлено перерозподіл фракцій оксипроліну в напрямку збільшення вільної та пептиднозв'язаної форм при зменшенні білковозв'язаного пулу, що свідчить про активацію деградації колагену, порушення процесів його дозрівання та гідроксилювання. Разом із тим у потомства опромінених тварин встановлено накопичення розчинних фракцій колагену в легенях і шкірі при одночасному зменшенні нерозчинного пулу, що відображає фрагментацію колагенових волокон, гальмування формування зрілих структур та розвиток неадаптивного ремоделювання сполучної тканини.

Крім того, з'ясовано, що важливою ланкою пострадіаційних змін є порушення обміну глікозаміногліканів та гіалуронової кислоти. Виявлено стійке накопичення зазначених компонентів матриксу на тлі зниження активності гіалуронідази та підвищення активності гіалуронатсинтази, що свідчить про дисбаланс системи HYAL/HAS із переважанням синтетичних процесів над деградацією. Наслідком таких змін є гіпергідратація тканин, зміна в'язкоеластичних властивостей міжклітинної речовини та формування передумов для розвитку фіброгенних процесів.

Отримано нові дані щодо ролі протеолітичних механізмів у реалізації віддалених наслідків радіаційного впливу. Встановлено значне посилення колагенолітичної активності у тканинах і крові як безпосередньо опромінених тварин, так і їхніх нащадків, причому найбільш виражені зміни спостерігалися у потомства. Це вказує на розвиток генералізованого протеолітичного стресу та прогресуючу деградацію структурних компонентів екстрацелюлярного матриксу.

Важливим результатом роботи стало обгрунтування ролі порушень аскорбатзалежних процесів гідроксилювання у формуванні пострадіаційних змін сполучної тканини. Показано, що дефіцит аскорбінової кислоти посилюється зі зростанням дози опромінення та зберігається у потомства опромінених тварин, що свідчить про пригнічення процесів біосинтезу зрілого колагену й створює передумови для розвитку фібротичних змін.

На підставі комплексного аналізу результатів дослідження визначено патофізіологічні механізми та прогностичні критерії пострадіаційного ремоделювання сполучної тканини у нащадків опромінених тварин. Доведено, що поєднання порушень гідроксилювання колагену, дисбалансу системи HYAL/HAS та активації колагенолізу формує комплекс ранніх дозочутливих біомаркерів, придатних для прогнозування ризику розвитку радіаційно-індукованого фіброзу та розроблення патогенетично обгрунтованих профілактичних заходів.

За структурою і оформленням дисертаційна робота Анастасії ГРОМАДЧЕНКО «Патофізіологічні механізми функціональних і структурно-метаболічних порушень сполучної тканини у нащадків опромінених тварин» відповідає сучасним вимогам щодо оформлення дисертацій, затверджених наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. (редакція від 12.07.2019 р.), а за обсягом, методологією, змістом, науковою новизною і

практичною цінністю відповідає вимогам, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти».

Актуальність теми дисертації, високий методичний рівень її виконання, вирішення всіх задач та досягнення поставленої мети дослідження, наявності наукової новизни та практичного значення результатів роботи, закінчення дисертанткою освітньої програми та набуття необхідного рівня наукової кваліфікації дають підставу вважати, що ГРОМАДЧЕНКО Анастасія заслуговує присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

За темою дисертації опубліковано 4 наукових праць, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях категорії В, рекомендованих МОН України, 1 стаття в науковому виданні категорії А, яке індексується базою даних SCOPUS:

1. А. О. Нромадченко, Г. Ф. Степанов, С. Н. Kotiuzhynska. Vitamin C and hydroxyproline as markers of radiation-induced changes in the extracellular matrix. Odesa Medical Journal. 2025; 2(193); С. 23-26
2. Громадченко А.О. Роль ферментативного колагенлізу та глікозаміногліканів у ранній відповіді тканин на променеве ушкодження. Вісник морської медицини. 2025;2(107); С. 169-176.
3. Громадченко А.О. Патофізіологічні механізми дестабілізації колагенового матриксу у нащадків тварин, опромінених різними дозами. Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я. 2025; № 4(22); С. 23-27.
4. Громадченко А.О., Степанов Г.Ф. Патофізіологічні механізми ремоделювання сполучної тканини у нащадків опромінених різними дозами щурів. Перспективи та інновації науки. 2026;1(59); С. 2253-2266.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження: всі присутні задали запитання, зауважень ні в кого не було.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує:

Анастасії ГРОМАДЧЕНКО

(власне ім'я, прізвище, здобувача у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
(галузь знань)

за спеціальністю 222 «Медицина»
(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

(відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради _____

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

Руслан ВАСТЬЯНОВ

(власне ім'я та прізвище)

